

Богдан Трифуновић
Градска библиотека
„Владислав Петковић Дис”, Чачак
btrifunovic@gmail.com

Прегледни чланак
UDK 02:061.2(497.11)"1947/1948"

ОСНИВАЊЕ И ПРВА ГОДИНА РАДА ДРУШТВА БИБЛИОТЕКАРА НР СРБИЈЕ: 1947-1948.

Сажетак: У раду су представљени резултати истраживања оснивања и деловања Друштва библиотекара НР Србије у 1947. и 1948. години, поводом седамдесето-годишњице постојања највећег и најстаријег удружења у библиотечко-информационој делатности у земљи, које данас ради под именом Библиотекарско друштво Србије. Анализа примарних и секундарних извора укључила је временски опсег од годину дана, али врло значајан и динамичан у историјату најзначајнијег струковног библиотечног удружења, односно историјата библиотечке струке у нашој земљи у целини. Захваљујући доступној архивској грађи, која се чува у канцеларији Библиотекарског друштва Србије у Београду, а од 2017. године и дигитализује, у највећој мери могли су се анализирати кључни догађаји, датуми и учесници за дати период, који су истовремено обележили развој библиотечко-информационе делатности у Србији након Другог светског рата. Примењена анализа узела је у обзир историјски, културни и друштвено-политички контекст послератне социјалистичке Југославије.

Кључне речи: Друштво библиотекара НР Србије, 1947-1948, удружења, историјат, библиотечко-информациона делатност, библиотекарство

Увод

Библиотекарско друштво Србије обележава 14. децембар као датум свог оснивања, због „скупа оснивача друштва, који је одржан у Универзитетског библиотеци на дан 14. децембра 1947. год.”¹ Овај датум се од 1972.

¹ *Допис Министарству унутрашњих послова Народне републике Србије*, Београд, Архива БДС, 15. децембар 1947, незаведено.

године и 18. скупштине Друштва узима и као Дан библиотекара у Србији.² Скуп библиотекара из децембра 1947. године била је Оснивачка скупштина Друштва библиотекара Народне републике Србије,³ која је окупила библиотечке раднике који су „продискутовали и припремили правила друштва, која по својој садржини у свему удовољавају прописима члана 15 Закона о удружењима, зборовима и другим јавним скуповима”.⁴ У тексту Дописа експлицитно се наводи да је за оснивање Друштва претходно прибављена дозвола Комитета за научне установе, Универзитет и високе школе, док се у Записнику са Оснивачке скупштине Друштва библиотекара Народне републике Србије (ДБС)⁵ као једна од тачака дневног реда наводи „читање нацрта правила друштва”,⁶ па се може закључити да је оснивање ДБС био процес који је припреман и пре 14. децембра 1947. године, али у правно-формалном смислу настављен и након тог датума, због неопходне регистрације новог удружења према тада важећем Закону.

Историјат оснивања Друштва библиотекара важан је део историје библиотечко-информационе делатности у нашој земљи, која чека да буде написана. Проучавање прошлости ДБС у великој мери спада у задатак Библиотекарског друштва Србије, које као наследник ДБС има обавезу да детаљно проучи сопствене корене, истражи и објави архивску и другу

² Александра Вранеш, „Реч о Друштву”. *Библиоџекар* год. XLIX, св. 1-2 (2007): 6.

³ Према називу Друштва, оно је своје поље деловања вршило на целој територији Народне републике Србије, што је у то време подразумевало и аутономне покрајине (прим. аут.). У наредним деценијама Друштво је свој рад вршило у оквиру јединствене библиотечке мреже Србије, што ће се уставним изменама 1974. године променити, па ће доћи до делимичног одвајања мреже библиотека аутономних покрајина од матице, пре свега у области надлежности, законских прописа и полагања стручних испита, све до 1990. године. Види: Весна Ињац Малбаша, „Образовање библиотекара у Србији”. *Глас библиотеке* 19 (2012): 39.

⁴ *Дојис Министарсџиву*, 15. децембар 1947.

⁵ Акроним „ДБС” користи се ради практичности и због чињенице да он одговара имену Друштва у дугом временском периоду, када су вршене и измене у називу удружења у Друштво библиотекара СР Србије (1971), све до измена условљених новом политичком реалношћу након усвајања Устава СФРЈ 1974. године, када је име удружења промењено у Савез библиотечких радника СР Србије (1975). Друштво 1985. године мења назив у Друштво библиотечких радника Србије, а 1992. Друштво добија данашњи назив, Библиотекарско друштво Србије (прим. аут).

⁶ *Записник са оснивачке скупштине Друштва библиотекара НР Србије*, одржане 14-ХИ-1947 у згради Универзитетске библиотеке „Светозар Марковић”, Архива БДС (незаведено, три стране), стр. 1.

документарну грађу,⁷ и напише историографску синтезу о најстаријем и најзначајнијем библиотечком удружењу у Србији. У том смислу кроз овај рад детаљно ће се обрадити оснивање и прва година функционисања ДБС, што је релативно кратак (децембар 1947-децембар 1948. године) али веома значајан и динамичан период, од посебне важности за општу историју библиотека и библиотечно-информационе делатности у Србији.

Оснивачка скупштина Друштва библиотекара НР Србије

Са Оснивачке скупштине ДБС сачуван је „Записник са оснивачке скупштине Друштва библиотекара НР Србије”,⁸ али нема довољно података да се након седам деценија прецизно утврде сви учесници. Сачуван је оригинални документ Дописа са потписима чланова оснивача, али се из *Записника* може утврдити да списак потписника не садржи имена свих учесника у дискусији током трајања Скупштине. На десетогодишњицу излажења часописа „Библиотекар” секретар ДБС Владимир Питовић објавио је текст у којем се осврнуо и на Оснивачку скупштину Друштва, уз информацију да је скупштини присуствовало „око стотину београдских библиотекара и библиотекара из Н. Р. Србије”.⁹ Оснивачкој Скупштини ДБС у Универзитетској библиотеци у Београду у највећој мери су присуствовали библиотечки радници из Београда и околине (пре свих из Универзитетске библиотеке „Светозар Марковић”, Народне библиотеке и Градске библиотеке у Београду), али су били присутни и библиотекари из других градова, као што је Миодраг Трифуновић из Шапца, који је узео учешћа током дискусије о раду библиотека у Србији у прошлости и садашњости.¹⁰ Поред библиотечких радника Скупштини су присуствовали

⁷ Библиотекарско друштво Србије је претходних година дигитализовало целокупну стару серија часописа „Библиотекар” и тиме припремило објављивање дигиталне библиотеке најстаријег и најдуговечијег стручног и научног часописа из библиотечно-информационе делатности на српском језику, а у 2017. години, захваљујући суфинансирању пројекта БДС од стране Министарства културе и информисања, започет је обиман посао дигитализације сачуване архиве ДБС, односно БДС од 1947. године до данас.

⁸ *Записник са оснивачке скупштине...*

⁹ Владимир Питовић, „Поводом десетогодишњице ‘Библиотекара’”. *Библиотекар* год. X, бр. 4 (1958): 225.

¹⁰ Миодраг Трифуновић је за први број „Библиотекара” написао и прилог „Сто година рада Народне библиотеке у Шапцу” (стр. 60-64), први приказ у часопису историјата и рада једне јавне библиотеке у Србији.

и представници државних органа, међу којима се помиње Бошко Мијић, делегат Министарства просвете НР Србије и референт за библиотеке, који је током рада поздравио иницијативу за оснивање ДБС, додајући да је она „мало закаснила”.¹¹ Са сигурношћу се може рећи да из АП Војводине није било присутних библиотекара, пошто је Главни извршни одбор Народне скупштине Војводине, Повереништво за просвећивање, упутило 30. децембра 1947. допис Управи Универзитетске библиотеке, са молбом да се пошаљу информације о упису у Друштво, јер на Оснивачку скупштину нису били позвани радници библиотека у Војводини.¹²

Скупштину је отворио др Душан З. Милачић, управник Народне библиотеке у Београду, након чега се приступило избору радног председништва, које су чинили Александар Поповић, председник, и чланови др Бора Благојевић, Милица Војиновић, др Мираш Кићовић и Људмила Михаиловић. Записник су водиле Олга Поповић и Јулија Шишковић.

Дневни ред Оснивачке скупштине усвојен је са следећим тачкама:

1. Избор Радног председништва;
2. Реферат другарице [Милице] Продановић;
3. Дискусија по реферату;
4. Читање нацрта правила друштва;
5. Дискусија поводом правила;
6. Бирање Управног одбора, Надзорног одбора и Суда части.

Милица Продановић, управница Универзитетске библиотеке „Светозар Марковић”, по другој тачки дневног реда изложила је реферат о стању у библиотекарству НР Србије у прошлом времену, као и о актуелном стању библиотечке струке и задацима који стоје пред библиотекарама, а тиме и пред Друштвом. У свом обраћању Милица Продановић је нагласила да је „револуционарни пробрајај” током 1941-1945. године извршио утицај и на библиотеке из ранијег периода, које се морају „преорјентисати” у свом пословању, док се у многобројним новотвореним библиотекама, сеоским књижницама и читаоницама мора „правилно поставити рад”.¹³ Без обзира на овај идеолошки дискурс управнице Универзитетске библиотеке у Београду, који је наглашен издвајањем у тексту објављеном у часопису-званичном органу ДБС, у свом реферату Милица Продановић се бавила кон-

¹¹ Записник са оснивачке скупштине..., 1.

¹² Друштво библиотекара НР Србије, Архива БДС, 30. децембар 1947. (незаведено).

¹³ В.[ладимир] Питовић, „Оснивачка скупштина Друштва библиотека НР Србије”. *Библиотекар* год. I, бр. 1 (1948): 86.

кретним задацима због којих се Друштво и организује, а то су повезивање библиотекара, вршење улоге споне између најудаљеније сеоске библиотеке и централних библиотека у Београду и усклађивање рада библиотекара на територији целе Србије.¹⁴ Говорећи о улози самих библиотекара, Продановићка је указала на неопходност унапређења стручног рада и рада са читаоцима, јер се у библиотекама видело моћно оруђе за деловање на масе путем књига, часописа и новина, али се није пропустила прилика и за одређеном самокритиком због заostatка у развоју струке.¹⁵

Скупштина је реферат Милице Продановић примила као прву директиву у раду ДБС, док је делегат Министарства просвете Бошко Мијић, током расправе о реферату издвојио два задатка пред ДБС: помоћ селу и помоћ народним властима. Узимајући у обзир активности новоформираних комунистичких власти у Југославији на масовном описмењавању становништва („народно просвећивање и културно-политички рад”),¹⁶ пре свега на селу,¹⁷ власти су рад Друштва посматрале и кроз призму доприноса том циљу, чему су значајну подршку давале хиљаде сеоских читаоница основаних након Другог светског рата.¹⁸ Према сачуваним статистичким подацима, већ 1948. године у Србији је постојало 3.335 књижница са преко 1,2 милиона књига и 630.000 читалаца.¹⁹ Важно је нагласити да је Друштво током 1948. и 1949. године организовало мношто течајева за стручно усавршавање за руководиоце синдикалних библиотека, за припаднике националних мањина, библиотечке техничаре,²⁰ док се тај посао касније није институционализовао оснивањем Средње библиотекарске школе (1948) и обуком кадрова кроз државне институције.

¹⁴ Исто, 86, 87.

¹⁵ Исто, 86-87; Милица Стевановић је кроз анализу објављених чланака у „Библиотекару” непосредно након покретања часописа довела у везу испреплетаност владајуће идеологије са тежњом за унапређењем и професионализацијом српског библиотекарства, што је потпуно у складу са речима Милице Продановић на Скупштини ДБС. Види: Милица Стевановић, „Стручни часопис као сведочанство развоја библиотекарства и ширих културних и историјских кретања у друштву”. *Библиоџекар* год. LVII, св. 1-2 (2015): 43.

¹⁶ Милица Б. Продановић, „Пред новим задацима”. *Библиоџекар* Год. 1, бр. 1 (1948): 4.

¹⁷ Милица Стевановић, нав. дело, 43.

¹⁸ Прва председница Друштва, Милица Продановић, у уводном тексту првог броја часописа „Библиоџекар” наглашава важност „политичко-просветног рада са читаоцем приликом услуживања књигом”, који је према њеним речима у прошлости био нарочито слаб. У: Милица Б. Продановић, нав. дело, 2.

¹⁹ Десанка Стаматовић, „Нови почетак часописа *Библиоџекар*”. *Библиоџекар* год. XLIX, св. 1-2 (2007): 9 (фуснота 41).

²⁰ Александра Вранеш, нав. дело, 6.

Следећа тачка дневног реда било је читање нацрта правила ДБС, који је прочитала Загорка Мрчарица, да би након тога уследила дискусија о сваком члану. Дискусија се у највећој мери тицала статуса великог броја секција, као помоћних огранака Друштва, чланства у Друштву,²¹ о висини уписнине и месечне чланарине, начина дистрибуције будућег часописа ДБС, сазивања ванредне скупштине Друштва. По окончању дискусије Милица Војиновић предложила је да ДБС преузме неликвидарану имовину Друштва библиотекара Југославије, у којој су се налазиле и стручне књиге.

Последњу тачку дневног реда чинио је избор чланова органа ДБС. За председника Управног одбора ДБС изабрана је Милица Продановић, док су чланови др Душан З. Милачић, Бисенија Лукић, Ђуза Радовић (вршио и функцију потпредседника ДБС), Загорка Лилић, Владимир Питовић (из Народне библиотеке у Београду, први секретар ДБС), др Бора [Борислав] Благојевић, Милорад Панић-Суреп и Миливоје Иванчевић. Надзорни одбор ДБС чинили су Александар Поповић, Милица Војиновић и Паула Музер. У Суд части су изабрани Јанко Договић, Јелана Маслеша и Људмила Михаиловић.

Оснивачка скупштина ДБС закључила је рад у 12:10, након сат и четрдесет минута рада.

Правила Друштва библиотекара НР Србије

Оснивачка скупштина ДБС била је организациона основа за устројство новог струковног удружења, а инструмент за устројство била су управо Правила ДБС, која су усвојена уз мање измене и допуне након дискусије на Оснивачкој скупштини.²²

Правила су дефинисала назив, седиште и подручје рада Друштва, као правног лица кога представљају председник и секретар ДБС (чланови 1 и 2). У члану 3 предвиђено је оснивање секција и подружница ДБС, за остваривање циљева и задатака Друштва, који се наводе у члановима 4 и 5.

²¹ Према усвојеном тексту Правила ДБС, сви „пуноправни” (подвучено у оригиналу) грађани Федеративне Народне Републике Југославије могли су бити чланови ДБС, што је демократска позиција ДБС, али и са одређеном политичком задршком која се односила на лица која су одлукама судских и других институција од 1944. године у целости или делимично изгубила грађанска права (прим. аут.).

²² „Правила Друштва библиотекара НР Србије”. *Библиотекар* год. 1, бр. 1 (1948): 88-90.

Као основни задатак Друштва одређено је унапређење библиотекарства, а за остварење тог задатка Правила су дефинисала неколико циљева свог рада: помоћ просветним властима и синдикалној организацији на усавршавању и стварању нових стручних кадрова за рад у библиотекама и за просветно-политички рад; унапређење библиотека на селу и „привлачење широких народних маса књизи и њеном популарисању”; сарадња са сродним друштвима у земљи и иностранству.

Чланови од 6 до 10 баве се чланством и средствима Друштва. Чланови ДБС могли су да буду редовни и почасни, а за редовно чланство била је неопходна писмена препорука члана Друштва Управном одбору ДБС. Чланови ДБС имали су право на бесплатан часопис Друштва.

Од чланова 11 до 19 Правила Друштва дефинишу органе ДБС (скупштина, управни и надзорни одбор, суд части), сазивање и начин њиховог рада, фреквенцију одржавања састанака, чланство у органима управе Друштва, процедуре за допуне дневног реда или одржавања ванредне скупштине Друштва, итд.

Последњи чланови посвећени су престанку рада Друштва (чл. 20) и информацији о усвајању Правила Друштва на скупштини 14. децембра 1947. године. Министарство унутрашњих послова решењем IV број 71516 од 16. јануара 1948. године одобрило је оснивање и рад Друштва библиотекара НР Србије по Правилима ДБС.²³

Почеци

Оснивање Друштва библиотекара НР Србије 14. децембра 1947. године позиционирало је ДБС као струковно удружење, усмерено ка циљевима „развијања стручних кадрова [...] и подизање и развијање библиотека и библиотекарства код нас”.²⁴ Развој стручних кадрова преко ДБС одговарао је актуелним потребама и друштвеном тренутку у Србији и Југославији, управо због чињенице да је 1947. године донета *Основна уредба о библиотечко-архивистичкој сџруци*, која је дефинисала појам библиотечке струке, њена звања и радне односе.²⁵ С обзиром да је све до оснивања трогодишње средње библиотекарске школе у 1948. години образовање стручног кадра

²³ „Правила Друштва библиотекара НР Србије”, 90.

²⁴ *Дојис Министарсџву...*, 15. децембар 1947.

²⁵ Весна Ињац Малбаша, нав. дело, 30.

за библиотеке вршено преко курсева у библиотекама који су трајали од 15 дана до три месеца,²⁶ ДБС је ту за себе видело важну улогу у повезивању библиотечких стручњака ради координације обуке за запослене у библиотекама. Поред рада на стручној обуци библиотечког кадра, ДБС је кроз Допис Министарству унутрашњих послова за регистрацију нагласило да су остали кључни сегменти рада подизање библиотекарства у целини, „помоћ народним властима при оснивању библиотека на селу” и издавање стручног часописа.²⁷

ДБС је у своје редове од почетка окупило водеће активне личности библиотекарства Србије,²⁸ укључујући управнике Народне библиотеке и Универзитетске библиотеке у Београду, што је несумњиво доста значило угледу новоформираног удружења, док су сама имена оснивача, односно чланова Управног и Надзорног одбора указивала на присуство појединаца који су и пре Другог светског рата играли битну улогу у развоју библиотекарства у земљи, укључујући и рад Друштва библиотекара Југославије. У том погледу је важно име Милице Војиновић, библиотекарке Универзитетске библиотеке у Београду, секретара и члана Управног одбора Друштва библиотекара Југославије (ДБЈ) пре Другог светског рата.²⁹ Она је на позив ДБС³⁰ саставила кратак историјат југословенског Друштва, које је створено формирањем Секција Београд, Загреб и Љубљана Друштва библиотекара Југославије 1931. године. До 12. септембра 1939. године Друштво је радило као целина, да би се тада издвојила Секција Загреб. Рад ДБЈ тада престаје, а архиву и благајну према договору секција преузима београдска Секција, која је радила до 13. децембра 1940. Целокупна имовина ДБЈ била је чувана до 1948. године у Универзитетској библиотеци у Београду, а вероватно и до оснивања Државне архиве ФНРЈ 1950. године (назив установе од 1964. је Архив Југославије), док је имовина Секције Београд изгорела у Народној библиотеци 6. априла 1941. године, осим благајне Секције. У оквиру имовине Друштва налазила су се финансијска средства (орочена у банци и

²⁶ Исто.

²⁷ *Дойис Министарсџву...*, 15. децембар 1947.

²⁸ Не треба заборавити да је након Другог светског рата један број библиотечких стручњака у Србији морао да престане са радом или је послат у пензију због идеолошких разлога, попут Марије Илић Агапове, прве управнице Библиотеке града Београда од 1932. до 1944. године (прим. аут.).

²⁹ Биљана М. Ђурашиновић, „Друштво југословенских библиотекара – деловање и донети”. *Чињалишће* 25 (2014): 6, 7.

³⁰ Архива БДС, бр. 87, 17. 11. 1948.

готов новац), нешто стручних књига и целокупна архива. Чланови Секције Београд до 1940. године били су Драгослав Илић, председник, секретар Милица Војиновић и благајник Иванка Пилетић.³¹

Иако се не може довести у директну везу оснивање ДБС са радом бившег Друштва библиотекара Југославије,³² предлог на Оснивачкој скупштини да се преостала имовина Друштва библиотекара Југославије пренесе на Друштво библиотекара НР Србије, указује на свест дела чланова ДБС о одређеном континуитету који је преживео распад уочи и током Другог светског рата, као и новонасталу друштвено-политичку стварност у земљи.³³ Секретар ДБС Владимир Питовић је 1958. године у осврту на десетогодишњицу објављивања „Библиотекара” нагласио да само Друштво библиотекара из 1947. године није било „у потпуности нова” организација, већ да се једним делом наслањала на Београдску секцију ДБЈ, која је имала самосталност у раду услед „политичких прилика” предратне Југославије.³⁴ Али нови задаци ДБС су били другачији у односу на старо удружење, тврди Питовић, као и по духу и елану који ДБЈ није имала, па једним делом из тих разлога нису ни остварени постављени задаци пред ДБЈ у Краљевини која није марила за библиотекарство.³⁵ Ове речи Питовића, секретара ДБС, донекле противрече бризи Милице Војиновић, секретара Друштва библиотекара Југославије, која је на Оснивачкој скупштини ДБС предложила да Друштво преузме стручне књиге и архиву ДБЈ.

Само питање имовине Друштва библиотекара Југославије (архива и књиге) и њеног преузимања од стране ДБС решено је од стране комиси-

³¹ *Друшћиву библиотекара НР Србије*, 17. 11. 1948. (незаведено).

³² Овај закључак аутор изводи из начина како је престало да функционише Друштво библиотекара Југославије, поменутог извештаја Милице Војиновић из 1948, присилног престанка каријера једног дела водећих личности из ДБЈ након ослобођења земље 1944/5. због идеолошко-политичких разлога, као и из судбине архиве и имовине ДБЈ после 1945. године. У сачуваној архивској грађи БДС налази се и недатирана копија *Извештаја о оснивање и раду Друшћива библиотекара НР Србије* (са печатом ДБС), где се на почетку помиње постојање ДБЈ, које је било југословенско и „престало да ради сломом Југославије”. У следећој реченици се наводи да се ДБС не може сматрати за наследника или да потиче из ДБЈ, што указује да је став Управе ДБС (или већег дела чланова Управе) био да се два друштва не требају доводити у везу, вероватно због тада преовлађујуће негативне слике међуратне Југославије (прим. аут.).

³³ Управо из тог разлога било би потребно подробније истражити и публиковати биографије личности које су обликовале рад оба друштва и директно утицале на развој библиотечке струке у Србији и историју Библиотекарског друштва Србије (прим. аут.).

³⁴ Владимир Питовић, „Поводом десетогодишњице ‘Библиотекара’”, 225.

³⁵ Исто, 225-226.

је Друштва формиране на првој седници Управног одбора (УО) ДБС 20. децембра 1947, која је на другој седници УО од 27. децембра 1947. године, известила УО да је Друштво библиотекара Југославије „било југословенско” и да ДБС не може преузети ту имовину.³⁶ Без обзира на овај извештај и чињеницу да су формални и административни, а не суштински разлози условили да имовина ДБЈ не буде предата ДБС,³⁷ веза између југословенског и српског удружења библиотекара из два различита периода очигледна је из неколико разлога: иницијатива за оснивање удружења југословенских библиотекара потекла је од библиотекара Универзитетске библиотеке у Београду, који су касније вршили активну улогу у формирању и раду ДБС; Главна управа ДБЈ у периоду 1931-1937. (период када је удружење било заиста активно) била је и управа београдске секције ДБЈ; иступањем хрватских библиотекара из ДБЈ Управа Друштва постала је бивша управа Београдске секције, која је преузела вођење архиве и благајне ДБЈ.³⁸ Истовремено, ако се погледа основни задатак ДБЈ према *Правилима Друштва југословенских библиотекара* (1930/1),³⁹ рад на унапређењу библиотекарства у Краљевини Југославији у циљу подршке науке и просвете, као и посебни циљеви усавршавања чланова Друштва и стварања подмлатка кроз оснивање библиотекарске школе, организација стручних семинара, издавање стручних публикација и годишњака (часописа), оснивање и ширење библиотека у земљи, стандардизација струке, давање стручних мишљења и тако даље, сви они су садржани и у зацртаним задацима и циљевима рада БДС дефи-

³⁶ *Зависник са II седнице Управног одбора Друштва библиотекара НР Србије*, одржане 27. XII 1947. (незаведено); Важно је истаћи и да је *Правилима ДБЈ* у случају престанка рада удружења било прецизирано да се покретна и непокретна имовина предају на чување и руковање Министарству просвете, а од те имовине је требало да се оформи фонд за стручно усавршавање и образовање библиотекара Краљевине Југославије. Види: Биљана М. Ђурашиновић, нав. дело, 8-9.

³⁷ ДБС је у октобру 1948. упутило званични допис са молбом Милице Војиновић, бившем секретару ДБЈ и члану Управе ДБС, за састављање кратког извештаја о „стању поменутог Друштва и његове Београдске секције, његових архива и имовине, да би наше Друштво предузело потребне кораке код надлежних за коначну ликвидацију и евентуално преузимање одговарајућег дела имовине”. Архива БДС, бр. 87, 16. октобар 1948.

³⁸ Архива Друштва библиотекара Југославије чува се у Архиву Југославије, у оквиру Фонда Министарства просвете Краљевине Југославије. Види: Биљана М. Ђурашиновић, нав. дело, 1, 2.

³⁹ Две године у настајању *Правила ДБЈ* произилазе из чињенице да је Министарство унутрашњих дела Краљевине Југославије потврдило *Правила* 25. новембра 1930, а Министарство просвете 1. августа 1931. Види: Биљана М. Ђурашиновић, нав. дело, 4.

нисаних *Правилима* 1947. године,⁴⁰ као и пословима које је ДБС почело да обавља од самог почетка свог рада.⁴¹

Рад Управног одбора БДС био је интензиван од оснивања Друштва, односно формирања УО БДС као руководећег органа удружења којим председава председник УО. Из сачуваних записника види се да је до краја 1947. године УО имао две седнице (20. и 27. децембра), док су трећа и четврта седница одржане 3. односно 14. фебруара 1948.⁴²

Записник са Прве седнице УО БДС од 20. децембра 1947. показује да је Друштво морало да „одмах” упути своја Правила на одобрење Министарству унутрашњих послова, што је највероватније била допуна претходног захтева за регистрацију удружења од 15. децембра. Такође је УО БДС 20. децембра одлучио да се отвори текући рачун удружења код Народне банке, којим ће својим потписима управљати председник и благајник, да се израде печат и штамбиљ Друштва, да се по одобрењу Правила ДБС приступи упису чланова „преко штампе и појединачно”. На иницијативу др Божа Благојевића УО ДБС је прихватио план рада Друштва у првом тромесечју 1948. године, који је подразумевао организацију Друштва, формирање секција, припремање издавања часописа ДБС и прикупљање података о бројном стању и врсти библиотека на територији Народне републике Србије. Поред тога, ДБС се од почетка интересовало и за уско стручна питања, попут једнообразне каталогизације (јединствена правила каталогизације још увек нису била усвојена), примене децималне класификације или категоризације библиотека.⁴³

Друга седница УО ДБС одржана 27. децембра 1947. године у највећој мери била је посвећена теми часописа који би Друштво требало да објављује, о чему је реферисао Ђуза Радовић. Савремени концепт часописа са рубрикама посвећеним радовима о стручним темама, историјату књиге и библиотекарства, методолошким упутствима, приказима и библиографијама, био је допуњен са предлозима рубрика које би објављивале вести из библиотека, обавештења о раду модерних библиотека из иностранства,

⁴⁰ Исто, 4; „Правила Друштва библиотекара НР Србије”. *Библиотекар*, Год. 1, бр. 1 (1948): 88-90.

⁴¹ *Извештај о раду Друштва библиотекара Н. Р. Србије*, Архива БДС, бр. 32, 24. 5. 1948.

⁴² Сва четири записника ових седница УО ДБС чувају се у архиви Друштва у форми кратких нацрта, на једном машински откуцаном листу папира (прим. аут.).

⁴³ *Записник са I седнице Управног одбора Друштва библиотекара НР Србије*, одржане 20. XII 1947, Архива БДС (незаведено).

као и чланке о главним политичким догађајима у вези са библиотекарством.⁴⁴

Записник треће седнице УО ДБС (3. фебруар 1948) констатује да је Друштво библиотекара Народне републике Србије званично регистровано, чиме је окончана процедура која је подразумевала одобрење Правила ДБС, израду печата и штамбиља Друштва. Ова седница била је посвећена даљим корацима на упознавању јавности о оснивању ДБС, преко Министарства просвете, синдикалних организација, дневних новина и Радио Београда,⁴⁵ позиву за упис чланова у Друштво и материјалним предусловима за покретање часописа. Усвојено је да се упис чланова за рејонске (општинске, прим. аут.) библиотекарe врши преко Библиотеке града Београда, док би Универзитетска библиотека вршила упис по семинарима.⁴⁶ На наредној седници УО ДБС, која је одржана 14. фебруара 1948, Ђуза Радовић је известио о часопису и неопходним условима за покретање гласила. УО ДБС је одлучио да Ђуза Радовић сазове саветовање по том питању и да се преко Комитета за културу и уметности ФНРЈ ступи у контакт са другим републикама ФНРЈ, у циљу сарадње и дистрибуције часописа. Одлучено је и да се подстакну библиотекар народних књижница и синдикалних библиотека да шаљу дописе из својих установа, као и да се створи актив библиотекара који би радили на упису чланова Друштва у Београду, на Универзитету, у министарствима и рејонским библиотекама.⁴⁷

Рад Друштва библиотекара у 1948. години

Друштво библиотекара НР Србије основано је 14. децембра 1947. године на Оснивачкој скупштини у Београду, али је законски устројено у другој половини децембра 1947. и током јануара 1948. године. Како је већ речено, у том периоду Министарство унутрашњих послова НР Србије је

⁴⁴ Записник са II седнице Управног одбора Друштва библиотекара НР Србије, одржане 27. XII 1947, Архива БДС (незаведено).

⁴⁵ У доступној архиви Библиотекарског друштва Србије најстарији сачувани документ са печатом и штамбиљом носи деловодни број 6, од 12. фебруара 1948. године. *Допис уредништвима новина, часописа и Радио Београду о оснивању ДБС*, Архива БДС, бр. 6, 12. фебруар 1948.

⁴⁶ Записник са III седнице Управног одбора Друштва библиотекара НР Србије, одржане 3. II 1948, Архива БДС (незаведено).

⁴⁷ Записник са IV седнице Управног одбора Друштва библиотекара НР Србије, одржане 14. II 1948, Архива БДС (незаведено).

позитивно оценило послати Допис и Правила ДБС и одобрило регистрацију удружења, својим Решењем IV бр. 71516 од 16. јануара 1948. године.⁴⁸ Удружење од јануара 1948. године има свој текући рачун код Народне банке, као и печат и штамбиљ.

Печат ДБС први пут се јавља на документима Друштва издатим у другој половини јануара 1948. године, односно након 16. јануара 1948. и регистрације удружења. До тада су документи само потписивани, да би регистрацијом Друштва и израдом печата документи ДБС добили пуну законску форму. Печат ДБС био је округлог облика, са кружним ћиричним натписом „ДРУШТВО БИБЛИОТЕКАРА Н. Р. СРБИЈЕ” у чијем средишту је писало „БЕОГРАД”. Печат се углавном стављао на доњу половину документа, у средини, најчешће између потписа секретара (лево) и председника или потпредседника ДБС (десно). Штамбиљ Друштва имао је уобичајени облик, са натписом ДРУШТВО БИБЛИОТЕКАРА Н. Р. Србије (у два реда) и простором испод натписа за упис деловодног броја и датума издавања документа.

Најстарији заведени документ Архиве ДБС, која се чува у канцеларији Библиотекарског друштва у Народној библиотеци Србије, носи деловодни број 3, датум 23. јануар 1948. У питању је „Програм рада библиотекара Народне републике Србије” откуцан на две стране, који је настао по добијању решења о регистрацији удружења, с обзиром да се на крају наводи број решења о регистрацији које је издало Министарство унутрашњих послова. Програм рада, који се ослања у садржинском смислу на Правила ДБС, наводи да се оснивање Друштва библиотекара јавило као потреба окупљања свих запослених у библиотекама Србије у једну организацију, у циљу подизања нивоа стручног рада и библиотекарства удруженим снагама.⁴⁹ Задатак Друштва биће да помаже просветне власти и синдикат на стручном усавршавању постојећих и нових кадрова за библиотеке, са нарочитим фокусом на сеоске библиотеке. Конкретан програм рада би се реализовао кроз годишње и периодичне скупове, на којима би се окупљали библиотекари ради расправе око важних тема струке, објављивање часописа и других стручних публикација, образовање подружница БДС, посебних и специјализованих секција Друштва према потребама и могућностима за њихов рад.⁵⁰

⁴⁸ „Правила Друштва библиотекара НР Србије”, 90.

⁴⁹ *Програм рада библиотекара Народне републике Србије*, Архива БДС, бр. 3, 16. јануар 1948.

⁵⁰ Исто.

Међу старијим документима издвајају се још два који су посвећени раним маркетиншким и заговарачким активностима Управе ДБС. Први је документ број 6 од 12. фебруара 1948. године и односи се управо на одлуку са треће седнице УО ДБС одржане 3. фебруара, да се јавност обавести о оснивању Друштва преко средстава јавног информисања, односно у допису упућеном уредништвима Борбе, Политике, Гласа, „20. октобра”, Рада, Просветног гласника и Радио Београда, како је руком дописано на оригиналу:

„Недавно је основано Друштво библиотекара Н. Р. Србије, са задатком да својим радом и помажући просветним народним властима уздиге библиотекарство и библиотекарске кадрове на територији Н. Р. Србије. Рад Друштва је одобрен од надлежних власти. Сада се приступа упису чланова.”

Други документ је са бројем уписа 7, упућен 12. фебруара 1948. Министарству просвете НР Србије – Одељењу за народно просвећивање, већим делом понавља у тексту „Програм рада Библиотекара Народне републике Србије”, али последња два пасуса посвећује молби Министарству да преко просветних референата у срезовима препоручује Друштво и упис у чланове ДБС. Као адреса за слање уписнина у чланство у документу се наводе Кнез Михајлова 56 (Народна библиотека) и Булевар Црвене Армије 71 (Универзитетска библиотека).⁵¹

У контексту „помоћи просветним властима”, што је одговарало већ утврђеном дискурсу „народног просвећивања и културно-политичког рада”, ДБС је у допису који је требало да огласи мисију Друштва нагласак ставило на уздизање библиотечке струке и едукацију кадрова. Већ је кроз раније стручне анализе примећено да је Друштво првих година функционисало у оквиру својеврсне дихотомије, између жеље за масовним ширењем мреже библиотека у Србији и реалности „дезорганизованости струке” са недовољно или никако обученим стручним кадровима библиотека.⁵² Оснивачи Друштва су јасно сагледавали несразмеру између ових крајњих полова струке, па је позив редакцијама најзначајнијих средстава информисања у том тренутку покушавао да скрене пажњу на потребу уздизања стручне обучености библиотекара, кроз државни циљ описмењавања и усмереног културно-политичког уздизања становништва преко књиге и библиотека. То је уједно одговарало друштвено-политичкој клими на почетку 1948. године, што је донекле обезбеђивало и легитимет позива ДБС упућеног редакцијама да Друштво добије медијски простор.

⁵¹ Министарству просвете НР Србије – Одељење за народно просвећивање, Архива БДС, бр. 7, 12. фебруар 1948.

⁵² Милица Стевановић, нав. дело, 43.

Друштво је у свом раду од почетка било упућено на Комитет за научне установе, Универзитет и високе школе Народне републике Србије, који је ДБС третирао као једно од научних удружења. Током 1948. године од стране Комитета прослеђивани су Друштву позиви за организацију предавања на Радио Београду за популаризацију науке или упутства за позивање или примање страних научних радника и стручњака (оба из маја 1948), док је ДБС Комитету слало извештај о свом раду, списак чланова Друштва и тема предавања са предавачима за Радио Београд.⁵³ У извештају се наводи да је због формалних разлога одобрења рада, Друштво могло да почне са јавним радом у фебруару те године, када је упућен и позив дневној штампи и Радио Београду о оглашавању рада Друштва и прикупљању чланова, што је било у складу са Правилима БДС. У Извештају се наглашава да ДБС није задовољно одзивом библиотекара у чланство.

Овај најранији извештај о раду ДБС указује на то да без обзира што је Друштво постојало свега неколико месеци оно већ примило захтеве за стручном помоћи, од стране Министарства просвете НР Србије, Повереништва просвете АП Војводине, Централног већа омладине, и да се свима изашло у сусрет, према тадашњим могућностима ДБС. О значају који се тада давао ноформираном струковном удружењу, превасходно његовим члановима-оснивачима, указују детаљи о каквој помоћи је реч.

Министарство просвете НР Србије тражило је фебруара 1948. године⁵⁴ да ДБС изради план и програм трогодишње библиотекарске школе, чије се отварање планирало за почетак нове школске године, па је посебно оформљена комисија Друштва до маја 1948. године урадила предлог и проследила га Министарству. Средња библиотекарска школа основана је при Учитељској школи у Београду, решењем Министарства просвете НР Србије, број 44711 од 22. августа 1948. године. Исто министарство тражило је да ДБС изради правила о организацији и раду народних књижница на територији НР Србије, што је и припремила комисија Друштва, мада се слање тог предлога одложило због очекиваног одржавања Конференције библиотекара ФНРЈ и одлуке Комитета о организацији и једнообразном раду у библиотекама.⁵⁵

Повереништво за просвету АП Војводине проследило је Друштву „Упутство за израду картотеке актуелних чланака из дневне штампе” за

⁵³ *Извештај о раду Друштва библиотекара Н. Р. Србије*, Архива БДС, бр. 32, 24. мај 1948.

⁵⁴ В. П. [Владимир Питовић], „Рад Друштва библиотекара НР Србије”. *Библиотекар*, Год. I, бр. 1 (1948): 91.

⁵⁵ *Извештај о раду Друштва библиотекара Н. Р. Србије...*

библиотеке већих градова, како би ДБС дало своје мишљење и допуне о Упутству. Такође је Повереништво тражило да Друштво прегледа и нацрт Уредбе о организовању и раду народних књижница на територији АП Војводине.

Централно веће омладине, преко Централне управе Савеза просветних радника, од Друштва је затражило израду плана и програма за двомесечни курс из библиотекарства на омладинским градилиштима аутопута и Новог Београда. Друштво је преко образоване комисије израдило „план, програм и тезе за предавања”, по којима се радило на омладинским курсевима од 1. априла 1948.

Ови примери показују да је према нивоу ослоњања државних органа НР Србије на стручну помоћ и поверених задатака, Друштво библиотекара НР Србије у првој години постојања вршило послове које данас скоро искључиво раде Министарство културе и информисања, Народна библиотека Србије и Библиотека Матице српске као националне библиотеке, односно катедре за библиотекарство и информатику на државним универзитетима у Београду и Новом Саду.⁵⁶ Додуше, текст Извештаја даје и јасан увид како су се организовали курсеви библиотекарства за обуку стручног кадра, преко омладинских радних акција, што је било у складу са општим стањем поратног југословенског друштва, али и са генералном неразвијеношћу библиотечке делатности и мреже библиотека у првим годинама након Другог светског рата. О проблему развоја стручног библиотечког кадра као посебном темом критички се бавио касније те године и први број „Библиотекара”, у низу краћих текстова објављених у рубрици „Подизање стручних кадрова” (стр. 50-59).

Извештај о раду Друштва од 24. маја 1948. године даје и вредне информације о активностима ДБС на унапређењу струке, о два одржана стручна састанка у априлу и мају те године који су се бавили темама једнообразне каталогизације, врстама каталога у библиотекама и колективном ауторству. Такође је формирана и Секција за народно просвећивање одлуком

⁵⁶ Помало је парадоксално да наследник ДБС, Библиотекарско друштво Србије, у 2017. години није признато ни као репрезентативно удружење у Републици Србији за библиотечко-информациону делатност, а о поређењу утицаја ДБС данас у односу на утицај који је Друштво библиотекара имало одмах након свог формирања пре 70 година, није упутно говорити. Иако би се евентуална компаративна анализа морала спровести уз пуно уважавање временског, културног и друштвено-политичког контекста, неповољнији положај ДБС данас никако није само последица промењених „навика читања”, статуса књиге или културе у друштву, утицаја нових медија и интернета, што би било заклањање иза фактора који нису непосредна последица рада библиотекара или вишегодишњег односа надлежних државних органа према библиотечко-информационој делатности у Србији (прим. аут.).

Управног одбора (седница одржана 19. маја 1948), што је у том тренутку вероватно била одлука мотивисана и идеолошком разлозима, али заснована на Правилима Друштва (чл. 4).⁵⁷ Из Извештаја се сазнаје и да је материјал за први број часописа ДБС крајем маја 1948. године већ био прикупљен и да се очекивало слање материјала у штампарију.⁵⁸

Уз Извештај о раду, ДБС је Комитету за научне установе, Универзитет и високе школе Владе НР Србије доставило списак чланова и списак тема предавања и предавача за радио емисије. ДБС је за предавања на Радио Београду у оквиру програма популаризације науке предложило укупно девет тема, са осам предавача, које би се на Радио Београду емитовале од јуна до августа 1948:

- 1) Типови библиотека и њихов задатак, др Ирена Стефановић (Универзитетска библиотека);
- 2) Стварање библиотекарских кадрова, Слободан Јовановић (Народна библиотека);
- 3) Обнова Народне библиотеке, др Мираш Кићовић (Народна библиотека);
- 4) Значај Друштва библиотекара НР Србије, Милица Продановић (Универзитетска библиотека);
- 5) Како треба помоћи Народној библиотеци у њеном комплетирању, др Душан Милачић (Народна библиотека);
- 6) Дечије библиотеке, Зага Мрчарица (Народна библиотека)
- 7) Шта је библиографија и њен значај, Људмила Михаиловић (Народна библиотека);
- 8) Пред зидањем Народне библиотеке, Владимир Питовић (Народна библиотека);
- 9) Развој библиотекарства у Србији, Слободан Јовановић (Народна библиотека).

Из приложеног списка тема види се да су неке одговарале ширем интересовању и актуелној ситуацији у земљи (обнова уништене Народне библиотеке на првом месту), неке су биле везане за историјат библиотека или стручне теме попут библиографије, друге за типове библиотека или библиотеке за посебну категорију читалаца (дечје библиотеке), док је председница Друштва одабрала тему која је требала да популарише ДБС и вероватно

⁵⁷ „Правила Друштва библиотекара НР Србије”, 88.

⁵⁸ *Извештај о раду Друштва библиотекара...*, бр. 32, 24. мај 1948, 2.

заговара за статус Друштва. Може се уочити и да су нека од радијских тема врло сродна или слична по теми објављеним чланцима у првом броју часописа „Библиотекар”, пре свега у случају предавања Милице Продановић⁵⁹, др Мираша Кићовића⁶⁰, Људмиле Михаиловић,⁶¹ па се може наслутити садржај предавања на основу објављених чланака тих аутора. Први број „Библиотекара” бавио се и темом типова библиотека,⁶² као и предлогом за стручно уређење библиотека,⁶³ што су такође теме на којима су управа и чланови ДБС теоријски и практично радили током 1948. године.

У мају 1948. године Друштво је образовало Секцију за народне књижнице,⁶⁴ што је било предвиђено чланом 3 Правила ДБС. Наредног месеца, јуна 1948, Друштво је на молбу Министарства просвете НР Србије израдило стручна упутства за утврђивање типова библиотека, њихове опште и специјалне задатке, издржавање и снабдевање библиотека, унутрашње стручно уређење библиотека, образовање библиотечких кадрова, о обавезном примерку, библиографским правилима и ревизији библиотека. ДБС је преко својих комисија и чланова урадило по молби Министарства, објављујући урађене елаборате у виду чланака у првом броју часописа „Библиотекар”.⁶⁵

На састанку („пленарном састанку”) 19. јуна 1948. године, који је организован у част V Конгреса Комунистичке партије Југославије, Друштво је на себе преузело обавезу да обради једну сеоску библиотеку, која ће бити поклоњена Белој Цркви у спомен на почетак оружаног отпора у Југославији у Другом светском рату. Такође је преузет посао израде каталога за централну библиотеку Пољопривредног факултета у Земуну, док је Секција за народне књижнице требала да изради приручник за народне књижнице.⁶⁶

⁵⁹ Милица Б. Продановић, нав. дело.

⁶⁰ Мираш Кићовић, „Пропаст и обнова Народне библиотеке у Београду”. *Библиотекар* год. I, бр. 1 (1948): 8-18.

⁶¹ Људмила Михаиловић, „Поводом питања библиографије: једно мишљење”. *Библиотекар*, Год. I, бр. 1 (1948): 47-49.

⁶² Смиља Мишић, „Утврђивање типова библиотека”. *Библиотекар* год. I, бр. 1 (1948): 24-27; Бисенија Лукић, „Општи и специјални задаци појединих типова библиотека”. *Библиотекар* год. I, бр. 1 (1948): 27-34.

⁶³ Ђуза Радовић, „Предлог за стручно уређење библиотека”. *Библиотекар* год. I, бр. 1 (1948): 39-43.

⁶⁴ В. П. [Владимир Питовић], „Рад Друштва библиотекара НР Србије”. *Библиотекар* год. I, бр. 1 (1948): 91.

⁶⁵ Исто.

⁶⁶ Исто.

У јуну 1948. ДБС се бавило и питањем *Нацрта промена Основне уредбе о библиотекарској струци*,⁶⁷ коју је иницирао Комитет за научне установе, достављајући своје мишљење на предлог промена са образложењима.⁶⁸ Комитет за научне установе, Универзитет и високе школе НР Србије је 13. маја упутио ДБС поменути Нацрт, којим се предвиђа следеће кадровска структура у библиотекама: библиотечки техничар, помоћни библиотекар, библиотечки руковалац, библиотекар, виши библиотекар, научни сарадник, виши научни сарадник.⁶⁹ У свом допису, који потписују Милица Продановић и Владимир Питовић, ДБС тражи да се смање предложене потребне квалификације за помоћног библиотекара („свршена потпуна средња школа, приправнички стаж и стручни испит”), тако да тај посао могу да обављају и лица са непотпуном средњом школом, одслушаним средњим библиотекарским курсом, са приправничким стажом и положеним стручним испитом.⁷⁰ Ова измена одговарала је реалном стању на терену, условљеним отварањем великог броја библиотека и књижница у Србији за које ни приближно није било довољног броја образованих лица, која би могла да преузму стручне библиотечке послове. Тиме се јасно исказала дихотомија у раном развоју библиотечко-информационе делатности, која је указивала на несразмеру жеља и намера државе, а једним делом и самог Друштва, у реалним условима послератног српског и југословенског друштва. Ова несразмера условиће релативно спор развој библиотечко-информационе делатности током педесетих година XX века, без обзира на појединачне резултате у унапређењу струке, за које је у значајној мери заслугу носило ДБС.⁷¹

У јуну 1948. одржан је и пленарни састанак чланова ДБС. Састанак је организован у Универзитетској библиотеци у Београду 19. јуна 1948,

⁶⁷ Влада ФНРЈ донела је *Основну уредбу о библиотекарско-архивистичкој струци*, која је објављена у „Службеном листу ФНРЈ” бр. 67 од 12. августа 1947. године. Уредба је дефинисала појам струке, звања, приправничку службу, отказне рокове, хонорарне службенике. Касније уредбе Владе ФНРЈ прецизније су дефинисале звања у обе струке, уводећи у библиотечку делатност звања „библиотечки техничар” и „библиотечки руковалац”, односно „научни сарадник” и „виши научни сарадник”, и одређујући распон плата за сва стручна звања у библиотекама. Види: В. П. [Владимир Питовић], „Уредба Владе ФНРЈ и наредбе Владе ФНРЈ о библиотекарској струци”. *Библиотекар*, год. 1, бр. 1 (1948): 92.

⁶⁸ Архива БДС, бр. 33 (прилог), 7. јун 1948.

⁶⁹ Исто.

⁷⁰ Исто.

⁷¹ Милица Стевановић, нав. дело, 43-45.

након што је Управни одбор на својој XII седници 14. јуна донео одлуку о састанку и утврдио дневни ред.⁷² Према сачуваном записнику са пленарног састанка⁷³ прва тема било је „коптирање” чланова у управу Друштва, о чему је известила председница Милица Продановић. Она је известила да је управа већ дуже време непотпуна због оставки „извесних чланова”, па је предложила да се коптирају у управу нови чланови ДБС. Управни одбор је предложио следеће чланове, који су једногласно прихваћени: Смиља Мишић и Милу Чобански за чланове Управног одбора, Станку Костић за благајника и Душицу Гутешу за другог секретара. Друга тачка тичала се предлога активности Друштва у вези са планираним V конгресом Комунистичке партије Југославије (одржан од 21. до 28. јула 1948), што је председница Продановић окарактерисала „као знак љубави Друштва према КПЈ и у част њеног Петог конгреса”.⁷⁴ Друштво је преузело обавезу да опреми библиотеку у Белој Цркви, изради каталог централне библиотеке Пољопривредног факултета у Земуну и да чланови ДБС обиђу сеоске библиотеке, а секција за народне књижнице изради приручник за народне књижнице.

Трећа тачка пленарног састанка био је извештај о стању библиотека у АП Војводина (известилац Драгиша Положански), а четврта позив Народног фронта Србије да Друштво пропагира и уписује народни зајам.

У овом периоду Друштво је интензивно радило на анализи и решавању најактуелнијих проблема струке, услед захтева Комитета за школе и науку при Влади ФНРЈ и Министарства просвете НР Србије.⁷⁵ Комитет за школе и науку је као приоритетна питања издвојио утврђивање типова библиотека, издржавање и снабдевање библиотека, образовање кадрова кроз курсеве и школе, као и питања обавезног примерка, израде библиографије и ревизије библиотека. ДБС је на ова питања одговорило формирањем посебних комисија или задуживањем појединаца из својих редова, за израду детаљних реферата о сваком проблему појединачно, који су у форми чланака објављени у првом броју „Библиотекара” (стр. 24-49) као материјал за припрему првог саветовања библиотекара НР Србије. Аутори реферата били су Смиља Мишић, Бисенија Лукић, Александар Поповић, Ђуза Радовић, Владимир Питовић, Душан З. Милачић и Људмила Михаиловић.

⁷² Записник са XII седнице Управног одбора ДБС одржане 14. јуна 1948. год, Архива БДС (незаведено).

⁷³ Записник са пленарног састанка чланова Друштва, Архива БДС, бр. 43, 26. јун 1948.

⁷⁴ Исто.

⁷⁵ Архива БДС, бр. 35 (са прилозима), 10. и 16. јун 1948.

Интензиван рад управе Друштва у првим месецима настављен је током целе 1948. године, па су сачувани подаци о 11 седница Управног одбора ДБС у периоду 16. март – 23. јул 1948. године (од V до XV седнице УО ДБС). Овако чести састанци Управе указују на мноштво проблема библиотечно-информационе делатности у то време, али и на ентузијазам библиотекара који су се у просеку сваке две недеље састајали и доносили одлуке или иницирали послове да струку подигну на виши ниво: програми за библиотечарске курсеве, покретање стручног часописа, упутства за вођење картотека и каталога, израда образаца за инвентар, оснивање секције за народне књижнице (у мају 1948), измене Основне уредбе о библиотечној струци, итд. Записник са X седнице 5. јуна 1948. године веома је детаљан и односи се на живу дискусију чланова Управе ДБС и позваних колега из Народне, Универзитетске и Градске библиотеке у Београду, као и из Библиотеке Председништва владе ФНРЈ (библиотекар Јанко Договић) у вези предлога измена Основне уредбе о библиотечарској струци.⁷⁶ Резултат ове дискусије био је званичан предлог ДБС за измене Уредбе (горе поменуто увођење нових звања за стручни рад у библиотекама и књижницама), која је и уследила на јесен те године одлуком Владе ФНРЈ.⁷⁷

Насупрот раду Управног одбор, Надзорни одбор ДБС се током 1948. године састао само једном, 16. октобра 1948. Надзорни одбор је констатовао да се због тога што се не води потпуна документација прихода и расхода ДБС неопходно довести у ред стање благајне Друштва. Предлаже се да се набаве блокови за издавање признаница о плаћеној чланарини, да се сваки издатак овери од стране председника или овлашћеног члана Управе, као и да се ангажује стручно лице за вођење књиговодства ДБС.⁷⁸

Приходи ДБС у 1948. години једним делом су долазили од уписнине (20 динара) и месечне чланарине (20 динара), али су већа средства за рад ДБС дошла захваљујући донацијама и средствима за издавање часописа. Комитет за научне установе, Универзитет и високе школе је Друштву доделио 100.000 динара за издавање првог броја „Библиотекара” у 1948. години. Исти Комитет је у марту 1948. Друштву доделио 5.000 динара за проширење рада, па 27.500 динара у априлу месецу исте године за објављивање

⁷⁶ Записник са X седнице Управног одбора ДБС одржане 5. јуна 1948. године, Архива БДС (незаведено).

⁷⁷ В. П. [Владимир Питовић], „Уредба Владе ФНРЈ и наредбе Владе ФНРЈ о библиотечарској струци”. *Библиошкар*, год. 1, бр. 1 (1948): 92.

⁷⁸ Записник I седнице Надзорног одбора ДБС одржане 16. 10. 1948, Архива БДС, бр. 124, 28. децембар 1948.

часописа, и 20.000 динара у јулу 1948. године, поново за проширење рада и објављивање часописа.⁷⁹

Друштво је подршку Комитета за научне установе имало и за унапређење стручног рада, кроз набавку стране стручне литературе. Актом бр. 19362 од 10. новембра 1948. године Комитет је од ДБС тражио списак стручне и научне литературе за библиотечку делатност, а која би се набавила из иностранства. Друштво је својим дописом бр. 101 од 15. новембра 1948. одговорило Комитету, достављајући списак од 19 монографских и серијских публикација о теорији и пракси библиотечке делатности (објављених у периоду 1923-1948. година). Занимљиво је да су сви тражени наслови објављени у Совјетском Савезу, осим једног – *Dewey Decimal Clasification and Relative Index* Мелвила Дјуија (Њујорк, 1942).⁸⁰

Чланови ДБС у 1948. години

Списак чланова Друштва библиотекара НР Србије, који је пратио Извештај о раду ДБС од 24. маја 1948, на четири машином куцане стране садржи имена 213 чланова Друштва. Огромна већина чланова ДБС на овом списку је из библиотека које су припадале територији Београда (градска, Народна, Универзитетска, факултетске и специјалне библиотеке), с обзиром да је само 27 чланова ДБС од 213 из других градова и општина Србије: Нови Сад 1, Панчево 2, Зрењанин 1, Вршац 1, Сомбор 1, Сремска Митровица 2, Сента 1, Кикинда 2, Загреб 1, Пећ 1, Иђош 1, Црна Бара (Мачва) 1, Конак (Банат) 1, Сечањ (Банат) 1, Јарковац (Банат) 1, Суботица 3, Кањижа 1, Косовска Митровица 1, Чајетина 1, Бела Црква 1, Лесковац 1, Неузина (Банат) 1. Списак чланова Друштва открива да је убедљива већина чланова изван Београда 1948. године долазила са територије Војводине, са занимљивим подацима о члановима друштва из Баната, из малих сеоских библиотека и књижница у Општини Сечањ (укупно четири члана). Један допис секретара ДБС Владимира Питовића, упућен Драгиши Полужанском, референту за библиотеке при Повереништву за Просвету АП Војводина, разјашњава да је референт Полужански тражио 30 уплатница за чланство

⁷⁹ Архива БДС, бр. 16, 23. март 1948; бр. 17, 23. март 1948; бр. 26, 26. април 1948; бр. 52 и 53, 17. јул 1948.

⁸⁰ Комитету за научне установе, Универзитет и високе школе НР Србије, Архива БДС, бр. 101, 15. новембар 1948.

у Друштву, чиме се разјашњава начин учлађења у ДБС из Војводине у 1948. години.⁸¹ Полужански је такође тражио и пословник за оснивање и рад подружнице, предвиђено Правилима ДБС, али како он није био до тада израђен секретар ДБС је проследио копију Правила и Нацрт приручника, уз молбу Полужанском да се помогне ДБС сугестијама о најбољем организовању и пословању за потребе израде Пословника, „знајући прилике код Вас”.⁸² Овим се на неки начин признавала боља уређеност и рад библиотека у Војводини, који су 1948. године већ размишљали о својој подружници унутар Друштва, па чланови ДБС из мањих војвођанских библиотека у том контексту нису случајност. ДБС је поновило молбу Полужанском о слању предлога и сугестија за организацију подружница и израду Пословника 16. октобра 1948. године (Архива БДС, бр. 86, 16. октобар 1948), па је тек Младен Лесковац, управник Библиотеке Матице српске, 4. новембра 1948. године одговорио са предлогом да цела територија АП Војводина буде једна подружница са центром у Новом Саду, уз детаље око начина организације и функционисање подружнице за Војводину.⁸³

Са друге стране, подручје уже Србије дало је свега три члана Друштва (Неузина, Чајетина и Лесковац), а Косово и Метохија два (Пећ и Косовска Митровица). Ови подаци указују да је свест о ДБС код запослених у библиотекама и књижницама Србије била релативно ниска 1948. године, упркос отварању великог броја установа након Другог светског рата и уложених напора, како државе тако и самог Друштва, на подизању стручног кадра и квалитета стручног рада у библиотекама.

Занимљив је и податак да је од 213 чланова ДБС у мају 1948. године, њих око 56⁸⁴ било мушког пола или преко 25% укупног броја чланова.⁸⁵ Ако упоредимо данашње Библиотекарско друштво Србије, проценат заступљености чланова БДС мушког пола је упола мањи. Међутим, док су данас чланови Друштва скоро искључиво запослени у библиотекама, пензионисани стручни радници и мали број студената библиотекарства, у 1948. години значајан број чланова ДБС долазио је изван библиотека и књижница. Међу

⁸¹ Друћу Драјиши Положанском, Архива БДС, бр. 40, 26. јун 1948.

⁸² Исто.

⁸³ Архива БДС, бр. 99, 13. новембар 1948.

⁸⁴ Прецизан број није могуће утврдити само на основу списка, због случајева када су због дужине имена и презимена или недостатка простора на папиру имена у куцању скраћивана (прим. аут.).

⁸⁵ На списку чланова налазе се и називи једног броја установа, које су заведене вероватно у својству колективних чланова у Друштву (прим. аут.).

члановима ДБС 1948. налазе се многи референти државних и друштвених установа, просветни радници, пословође и књиговође предузећа, један лекар из Загреба, професори запослени на Универзитету, начелници института и других институција, студенти, што вероватно указује на то да се чланство у ДБС у то време сматрало и једном врстом почасте. До овог закључка долази се анализом имена чланова ДБС, међу којима се налазе тада већ афирмисани или касније познати научни и културни радници Југославије, поред познатих библиотекара или управника библиотека, као што су библиотекар у Матици српској Младен Лесковац, управник Народне библиотеке Душан Милачић, управник Градске библиотеке Београд Александар Поповић, управница Универзитетске библиотеке Милица Продановић, ректор Универзитета у Београду Стеван Јаковљевић, професори Универзитета Павле Савић, Миодраг Ибровац, Душан Недељковић, библиотекар Историјског семинара на Филозофском факултету Радован Самарцић, касније познати историчар и професор, библиотекар у Чајетини Љубиша Ђенић, и други.⁸⁶

У току 1948. године број чланова ДБС се није значајније увећао у односу на *Списак чланова* из маја месеца, јер је у прегледу рада Друштва објављеном у „Библиотекару” број 1 дата процена да је Друштво у тренутку објављивања часописа (последње тромесечје 1948. године) имало „око 250 уписаних чланова”.⁸⁷

Покретање часописа „Библиотекар”

Друштво библиотекара НР Србије је од почетка рада планирало издавање стручног гласила, тј. органа ДБС, што је ушло и у Правила ДБС (члан 5). Средином 1948. године наговештавало се покретање часописа, што се може видети кроз сачувану архивску грађу. У *Извештају о раду Друштва* од 24. маја 1948.⁸⁸ наводи се да је материјал за први број часописа прикупљен и да ће се ускоро предати штампарији. Градски народни одбор Сарајево, Одјељење за културу и умјетност, тражио је податке за претплату на часопис ДБС у јуну 1948, али је ДБС одговорило да се почетак

⁸⁶ *Списак чланова Друштва библиотекара НР Србије*, Архива БДС, бр. 32 (прилог), 24. мај 1948.

⁸⁷ В. П. [Владимир Питовић], „Рад Друштва библиотекара НР Србије”. *Библиотекар* год. I, бр. 1 (1948): 91.

⁸⁸ *Извештај о раду Друштва библиотекара Н. Р. Србије*, Архива БДС, бр. 32, 24. мај 1948.

излажења часописа планира у септембру месецу, када ће бити познати и услови претплате.⁸⁹

Својим дописом бр. 49 из 1948. године (није сачуван у Архиви БДС) Комитету за школе и науку при Влади ФНРЈ, Друштво је тражило помоћ за штампање првог броја свог часописа, што је Комитет и одобрио септембра 1948. године (решење бр. 10397) у износу од 100.000 динара „на име помоћи за набавку потребног материјала за издавање стручног библиотекарског часописа”,⁹⁰ с тим да је Друштво било дужно да достави оригиналне неисплаћене рачуне за набављени материјал пре преноса новца на рачун ДБС. Друштво ову обавезу није испунило ни након више од месец дана, због дужег периода у ком је часопис био у штампи, па је Комитет поновио захтев, уз опомену да уколико ДБС не достави податке „одмах” (подвучено у оригиналу) исплата помоћи за штампу часописа биће обустављена.⁹¹ Исти захтев и опомену, са роком од два дана, Комитет је упутио Друштву 7. децембра 1948, на шта је Друштво одговорило својим дописом 21. децембра 1948. и испостављеним рачунима за објављивање првог броја часописа.⁹²

ДБС је тек 1. октобра 1948. упутило допис издавачком предузећу „Научна књига”, са информацијом да је Комитет за научне установе према свом плану доделио посао штампања часописа Друштва том предузећу. У овом допису први пут се наилази на назив часописа: „Библиотекар” Орган Друштва библиотекара НР Србије. Издавачком предузећу се предочава да се на самом часопису мора јасно видети да је он орган Друштва, да ће имати уређивачки одбор и уреднике и да је одговорни уредник Милица Б. Продановић, управница Универзитетске библиотеке „Светозар Марковић”. Даље, часопис већ има решење за двобојне корице (аутора Ивана Табаковића), које морају бити на бољем папиру, као и сам часопис, који се мора „пажљиво слагати и опремати” пошто пропагира библиотекарство и књигу. Технички и издавачки детаљи укључивали су податке о тромесечности излажења, број страна од пет до осам табака, формата осмине (64 x 91), штампа је ћирилицом у тиражу од 3.000 примарака.⁹³

У наредном допису „Научној књизи” Друштво је пријавило уређивачки одбор „Библиотекара”, који се даље морао од стране „Научне књиге” пријавити Јавном тужилаштву града Београда. Уређивачки одбор чинили

⁸⁹ *Градском народном одбору*, Архива БДС, бр. 45, 29. јун 1948.

⁹⁰ *Друшћиву библиотекара НР Србије*, Архива БДС, 22. септембар 1948. (незаведено).

⁹¹ *Друшћиву библиотекара НР Србије*, Архива БДС, 28. октобар 1948. (незаведено).

⁹² *Комитету за школе и науку ФНРЈ*, Архива БДС, бр. 122, 21. децембар 1948.

⁹³ *Дирекцији „Научне књиге”*, Архива БДС, бр. 79, 1. октобар 1948.

су Милица Војиновић, Љубинка Јовановић, Слободан А. Јовановић, Младен Лесковац, Бисенија Лукић, Душан З. Милачић, Смиља Мишић, Владимир Питовић, Александар Поповић, Милица Продановић, Ђуза Радовић. Уредници часописа били су Слободан А. Јовановић, Владимир Питовић и Ђуза Радовић, а одговорни уредник Милица Продановић. Уочљиво је да су у уређивачки одбор ушли већим делом активни чланови управе ДБС у 1948. години и управници највећих библиотека у Србији. Адреса редакције налазила се у Народној библиотеци, улица Кнез Михаилова број 56.⁹⁴ Јавно тужилаштво је примило пријаву, на основу чл. 4 Закона о штампи, за излажење часописа „Библиотекар” 22. октобра 1948. године.

Друштво је ангажовало „Цинкографију Минић и Ракић” у Београду за израду корица „Библиотекара” према решењу уметника Ивана Табаковића 12. октобра 1948. године.⁹⁵

Први број часописа „Библиотекар” одштампан је између 13. и 22. новембра 1948. године, у 5.000 примерака, два месеца касније од плана за септембар 1948.⁹⁶ Редакција „Библиотекара” обавестила је „Научни књигу” да ће рукописи за други број (планиран за 1949. годину) бити прослеђени средином децембра 1948. године.⁹⁷

Објављивање часописа наишло је на позитиван одјек у стручној, просветној и научној јавности ФНРЈ, па је већ до краја новембра месеца 1948. стигло више претплата и наруџбеница из скоро свих република, од стране министарстава просвете Хрватске, Словеније, Босне и Херцеговине, Повереништва за просвету АП Војводине, и других.

Улога ДБС у покретању Средње библиотекарске школе у Београду 1948. године

Друштво је врло интензивно сарађивало са Министарством просвете НР Србије на формирању стручне библиотекарске школе у Београду. Већ крајем фебруара 1948, значи пар месеци од формирања ДБС, Министарство просвете је упутило допис Друштву, са обавештењем да ће Министарство за наредну школску 1948/9. годину припремити отварање

⁹⁴ Дирекцији „Научне књије”, Архива БДС, бр. 80, 2. октобар 1948.

⁹⁵ Цинкографији Минић и Ракић, Архива БДС, бр. 85, 12. октобар 1948.

⁹⁶ Министарствима просвете, Архива БДС, бр. 100, 13. новембар 1948; Дирекцији поштом, Архива БДС, бр. 104, 22. новембар 1948.

⁹⁷ Издавачком предузећу „Научна књија”, Архива БДС, бр. 117, 10. децембар 1948.

трогодишње средње библиотекарске школе у Београду, у коју би се примали свршени ученици IV разреда гимназије. Друштво се моли да изради нацрт плана и програма за ову школу и исти да достави Министарству просвете.⁹⁸

Управни одбор Друштва је оформио Комисију, која је требало да изради нацрт плана и програма Средње библиотекарске школе. Чланови Комисије били су Слободан А. Јовановић, Смиља Мишић и Олга Веселиновић. Комисија се током марта и априла 1948. састала неколико пута и 18. априла 1948. упутила Друштву библиотекара НР Србије нацрт програма, уз пропратни документ са образложењем свог рада. Основу за израду плана и програма рада нове стручне школе чинила су искуства сличних школа у СССР и другим европским земљама, као и стечена знања и искуства са библиотечких курсева у земљи. Истовремено, Комисија је морала да обрати пажњу на оквирни план за програме свих средњих стручних школа у ФНРЈ, па су у програм ушли предмети Привредни систем ФНРЈ, Устав ФНРЈ и Фискултура. Комисија је предложила да у програм уђу и часови српског језика, поред обавезних часова српске књижевности, због схватања да је матерњи језик основа сваког библиотекарског рада. Такође је предложен предмет који би се заснивао на прегледу светске књижевности, као и већи фонд часова учења руског језика, поред изборног енглеског или француског. Број часова предмета из егзактних (природних) наука је смањен, али су ти предмети задржани. Специфични библиотечки предмети чинили су основу стручног образовања у предложеном плану и програму: Наука о књизи, Библиотечка техника, Комплетирање фондова, Библиографија, Рад са читаоцима, Рад са децом. Програмом (Табела 1) се предвиђала и пракса у библиотекама, али по окончању редовне наставе, која је предвиђала недељно оптерећење од 30 часова за ученике.⁹⁹

⁹⁸ Друштво библиотекара НР Србије, Архива БДС, 27. фебруар 1948 (незаведено); П., В. [Питовић, Владимир]. „Рад Друштва библиотекара НР Србије”. *Библиошекар*, Год. I, бр. 1 (1948): 91.

⁹⁹ Дойис Комисије ДБС, Архива БДС, 18. април 1948. (незаведено).

Табела 1. Предлог Програма рада Средње библиотекарске школе у Београду

Програм рада Средње библиотекарске школе у Београду ¹⁰⁰ (предлог Комисије БДС)			
Предмет	Број часова недељно		
	1. година	2. година	3. година
Српски језик	4	3	2
Југослов. Књижев. са прегледом опште књиж.	3	3	3
Руски језик	3	3	3
Француски или енглески језик	2	2	2
Природне науке	2	2	-
Хемија	2	-	-
Физика	-	2	-
Математика	2	2	2
Историја (национална и општа)	2	2	2
Географија	2	-	-
Привредни систем ФНРЈ	-	-	2
Устав ФНРЈ	-	-	2
Фискултура	2	2	2
Наука о књизи (Библиологија)	3	3	-
Библиотечка техника (Библиотекономија)	3	4	4
Библиографија	-	-	1
Комплетирање фондова	-	-	1
Рад са читаоцем	-	2	2
Рад са децом	-	-	2
Практичан рад	3	4	4

Комисија је инсистирала на томе да обрада сваког предмета буде у складу са потребама библиотека, па се тражило да у предмету Српски језик посебна пажња буде посвећена историји српског писма, у Историји историјату библиотека, у природним наукама најзначајнијим научницима и издањима, итд. Због тога је препорука Комисије била да већину предмета у новој школи држе библиотечки радници, осим тамо где објективно нема

¹⁰⁰ Списак се налази у оквиру Архиве БДС, међу документацијом за 1948. годину, откуцано на машини, без потписа, печата или датума (прим. аут.).

довољно кадрова међу самим библиотекарима, као за природне науке. Комисија је препоручила и да због трогодишњег програма школе, чиме би први образовани кадар био доступан тек 1951. године, буде основана и једногодишња библиотекарска школа за ученике који су већ завршили средње образовање.¹⁰¹

Средња библиотекарска школа свој рад почела је 23. септембра 1948. године у згради Мешовите учитељске школе у Београду, са наставним особљем које је било заједничко за обе школе, изузев наставника из редова библиотекара за стручне предмете који у првој години предају два стручна предмета. У првој години ученици су изучавали науку о књизи, библиотечку технику, српски, руски (обавезан страни језик), енглески језик (због већег интересовања у односу на француски), физику, хемију, математику и природопис, историју, земљопис, фискултуру и војну обуку. Већина ученика нове школе добила је стипендије Министарства просвете НР Србије, неки су могли да користе смештај у интернату а сви да се у интернату хране.¹⁰²

Након што је ДБС проследило нацрт плана и програма школе Министарству просвете, Одељење за народно просвећивање тог Министарства усмено је тражило од Друштва у јулу 1948. године да се одреде чланови ДБС за наставнике Средње библиотекарске школе. Одређени су Јулија Шишковић, референт за библиотеке у Одељењу за народно просвећивање, и Љубинка Јовановић, библиотекар Универзитетске библиотеке „Светозар Марковић”, које су у својству хонорарних наставника предавале од септембра месеца 1948. На сазнање да је хонорар за њихов рад одређен у износу од 70 динара по часу, Друштво је реаговало дописом Одељењу за народно просвећивање, у коме се тражи да се хонорар повећа пошто се стручни библиотечки предмети по први пут предају па је потребна већа припрема наставника, да не постоје уџбеници на српском језику, а и страна литература је оскудна.¹⁰³

¹⁰¹ *Допис Комисије ДБС*, Архива БДС, 18. април 1948. (незаведено).

¹⁰² Јулија Шишковић, „Средња библиотекарска школа у Београду”. *Библиотекар* год. 1, бр. 1 (1948): 50-51.

¹⁰³ *Министарству просвете НР Србије – Одељењу за народно просвећивање*, Архива БДС, бр. 103, 19. новембар 1948.

Закључак

Упркос тешкоћама и оскудици послератног друштва Југославије, као и неразвијености библиотечке струке у међуратном периоду 1918-1941, Друштво библиотекара НР Србије је за веома кратко време успело да се конституише, покрене активан рад Управе ДБС и комисија, као и да већ у првој години постојања оствари знатне резултате у организационом, стручном и издавачком пољу деловања. Од Оснивачке скупштине ДБС у децембру 1947, Управни одбор Друштва је врло интензивно заседао, појединим месецима и више пута, што је давало потребну динамику осталим члановима организованих преко комисија које су осниване према актуелним потребама или захтевима надлежних државних институција, које су поклањале велико поверење ДБС за унапређење библиотекарства и формирање стручних основа за квалитетан и уједначен рад библиотека у Србији. Истовремено се успело и у покретању стручног часописа „Библиотекар” до краја 1948. године. Може се дати једна општа оцена да рад ДБС у првој години значајно надмашује просечно стање у земљи када су у питању библиотеке, књижнице и читаонице, њихова опремљеност, књижни фонд и стручни кадар, нарочито изван већих градских средина, чему је доказ и релативно мали број од око 250 чланова ДБС у 1948. години.

Из сачуване архивске грађе може се потврдити оно што је ранија литература наговештавала: рад ДБС у првој години почивао је на групи предузетнијих стручних радника из Београда, уз нешто ангажованих библиотекара и стручних лица у Војводини. Остатак Народне републике Србије знатно је мање био укључен у конституисање и почетак рада Друштва 1947. и 1948. године. Списак чланова Друштва из маја 1948. године то недвосмислено потврђује, са свега 27 чланова Друштва, од укупно 213, изван Београда. То значи да је тек сваки осми члан ДБС у првој години представљао струку изван престонице, а треба се подсетити и податка са почетка рада, да је 1948. године у НР Србији већ постојало преко 3.300 библиотека, књижница и читаоница широм земље. Пред Друштвом се налазио тежак пут уздизања имена, сврхе и значаја удружења, како у земљи тако и у младој библиотечној струци, што је посао који се у великој мери наставља и данас, седам деценија касније.

Извори и литература

Необјављени извори:
Архива БДС, 1947 и 1948. година

Објављени извори:
Библиотекар: ордан Друштва библиотекара НР Србије, год. 1, бр. 1.

Литература:

1. Đurašinić, Biljana M. „Društvo jugoslovenskih bibliotekara – delovanje i dometi”. *Čitalište* 25 (2014): 2-10. (na ćirilici)
2. Kićović, Miraš. „Propast i obnova Narodne biblioteke u Beogradu”. *Bibliotekar* god. I, br. 1 (1948): 8-18. (na ćirilici)
3. Lukić, Bisenija. „Opšti i specijalni zadaci pojedinih tipova biblioteka”. *Bibliotekar* god. I, br. 1 (1948): 27-34. (na ćirilici)
4. Malbaša, Vesna Injac. „Образовање библиотекара у Србији”. *Glas biblioteke* 19 (2012): 27-58. (na ćirilici)
5. Mišić, Smilja. „Utvrdjivanje tipova biblioteka”. *Bibliotekar* god. I, br. 1 (1948): 24-27. (na ćirilici)
6. P., V. [Pitović, Vladimir]. „Rad Društva bibliotekara NR Srbije”. *Bibliotekar* god. I, br. 1 (1948): 91. (na ćirilici)
7. P., V. [Pitović, Vladimir]. „Uredba Vlade FNRJ i naredbe Vlade FNRJ o bibliotekarskoj struci”. *Bibliotekar* god. 1, br. 1 (1948): 92. (na ćirilici)
8. Pitović, V.[Vladimir]. „Osnivačka skupština Društva biblioteka NR Srbije”. *Bibliotekar* god. I, br. 1 (1948): 86-87. (na ćirilici)
9. Pitović, Vladimir. „Povodom desetogodišnjice ‘Bibliotekara’”. *Bibliotekar* god. X, br. 4 (1958): 225-232. (na ćirilici)
10. Prodanović, Milica B. „Pred novim zadacima”. *Bibliotekar* god. I, br. 1 (1948): 1-7. (na ćirilici)
11. Radović, Đuza. „Predlog za stručno uređenje biblioteka”. *Bibliotekar* god. I, br. 1 (1948): 39-43. (na ćirilici)
12. Stamatović, Desanka. „Novi početak časopisa *Bibliotekar*”. *Bibliotekar* god. XLIX, sv. 1-2 (2007): 9-13. (na ćirilici)
13. Stevanović, Milica. „Stručni časopis kao svedočanstvo razvoja bibliotekarstva i širih kulturnih i istorijskih kretanja u društvu”. *Bibliotekar* god. LVII, sv. 1-2 (2015): 39-52. (na ćirilici)

14. Šišковиć, Julija. „Srednja bibliotekarska škola u Beogradu”. *Bibliotekar* god. I, br. 1 (1948): 50-51. (na ćirilici)
15. Vraneš, Aleksandra. „Reč o Društvu”. *Bibliotekar* god. XLIX, sv. 1-2 (2007): 5-8. (na ćirilici)

Bogdan Trifunović

Public Library "Vladislav Petković Dis", Čačak

btrifunovic@gmail.com

FOUNDATION AND FIRST YEAR OF WORK OF THE ASSOCIATION OF LIBRARIANS OF SERBIA: 1947-1948

Abstract: This paper deals with the research of foundation and activity of the Association of Librarians of Serbia in 1947 and 1948, in honour of the seven decades of existence of the biggest and oldest library association in Serbia, known today as the Serbian Library Association. An analysis of primary and secondary sources included a time span of one year, which was very important and dynamic in the history of the most important library association, as well as in the history of librarianship in Serbia. Thanks to the fact that preserved archival material are kept in the Serbian Library Association office in Belgrade, and from 2017 this material has been digitized, an analysis of key events, dates and participants was applied, which at the same time provided additional information on major impacts on the overall development of librarianship in Serbia after the Second World War. Applied analysis included the historical, cultural and socio-political contexts of the postwar society in Yugoslavia.

Key words: Association of Librarians of Serbia, 1947-1948, associations, history, library and information activity, librarianship

Примљено: 25. септембра 2017.

Прихваћено: 12. октобра 2017.

МИНИСТАРСТВУ УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА НАРОДНЕ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Београд

У сагласности и по претходном пристанку Комитета за научне установе Универзитета и високе школе, налазимо да би било врло потребно да оснује Друштво библиотекара Народне Републике Србије, које би имало за циљ како развијање стручних кадрова тако и подизање и развијање библиотека и библиотекарства код нас.

На претходном скупу оснивача друштва, који је одржан у Универзитетској библиотеци на дан 14 децембра 1947 год., про diskutована су и примљена правила друштва, која по овој садржини у свему удовољавају прописима члана 15 Закона о удружењима, сборовима и другим јавним скуповима.

Програм рада друштва види се из самих правила, а непосредни рад друштва састоји се у стручном подизању библиотекарских кадрова, у подизању библиотекарства, у помоћи народним властима при оснивању библиотека на селу и у издавању стручног часописа.

На основу члана 14 поменутог Закона молимо да се одобри постојање и рад "Друштва библиотекара Народне Републике Србије".

Одлуку о одобрењу рада молимо да доставите на име потписане Милице Продановић, Управника Универзитетске библиотеке, Универзитетска библиотека "Светозар Марковић", Булевар Црвене армије бр.71.

На дан 15 децембра 1947 год.

чланови оснивачи:

Милица В. Продановић, управница Универзитетске библиотеке
Милица Мишић, библиотекар Универзитета, Булевар Црвене армије
Милица Вујић, библиотекар Универзитета, Булевар Црвене армије
Владимир Илић, библиотекар Универзитета, Булевар Црвене армије
Др. Л. Станковић, чл. У.С.
Александар Павловић, управник Народне библиотеке
Олга Јонковић, библиотекар Народне библиотеке
Слободан А. Јовановић, библиотекар Народне библиотеке

НАРОДНА РЕПУБЛИКА СРБИЈА
 Министарство унутрашњих послова
 IV.Бр. 71516/47
 16 јануара 1948 године
 Београд.

По пријави Друштва библиотекара Народне Републике Србије из Београда, којом траже оснивање Друштва, Министарство унутрашњих послова Н.Р.Србије, у смислу чл.13-16 Закона о удружењима, зборовима и другим јавним скуповима доноси ово

РЕШЕЊЕ

Одобрава се оснивање и рад Друштву библиотекара Н.Р.Србије са седиштем у Београду, а са подручјем делатности на територији Народне Републике Србије.

Такса по Т.Бр.7. Закона о таксама у износу од 30 динара наплаћена је и поништена на пријави. Министарство унутрашњих послова Н.Р.Србије дана 16 јануара 1948 године .

СМРТ ФАШИЗМУ-СЛОБОДА НАРОДУ!

По овлашћењу
 Министра унутрашњих послова
 Народне Републике Србије,
 ПОМОЋНИК,

(Бранко Д.Јевремовић)

Да је прелице веран своје оригиналу тврди:

Шеф отсека,
Јанко Срнин
 Јанко Срнин

БВ.

PRAVILA
DRUŠTVA BIBLIOTEKARA N.R.SRBIJE

Član 1.

Ime društva je: Društvo bibliotekara N.R.Srbije. Sedište društva je u Beogradu. Područje rada Društva je teritorija N.R.Srbije.

Član 2.

Društvo je pravno lice koje predstavlja, potpisuje i obavezuje predsednik i sekretar.

Pečat društva je okrugao sa natpisom: Društvo bibliotekara N.R.Srbije Beograd.

Član 3.

Da bi se uspešnije ispunjavali zadaci društva obrazovaće se sekcije i to: sekcija za naučne, stručne i školske biblioteke; za sindikalne biblioteke; za narodne biblioteke; sekcija za bibliofile, i t.d. Sekcija će se obrazovati onim redom kojim se budu stvarale mogućnosti za njihov rad.

Društvo će imati podružnice u onim mestima N.R.Srbije gde za to postoje uslovi.

Bliže odredbe o radu podružnica i sekcija propisat će poslovnik, koji donosi uprava društva.

Zadaci društva

Član 4.

Zadatak društva je da radi na unapredjenju bibliotekarstva. U tom cilju društvo će:

- a) da pomaže prosvetnim vlastima i Sindikatu na stručnom ušavršavanju postojećih i uzdizanju novih stručnih bibliotekarskih kadrova kao i njihovom osposobljavanju za prosvetno-politički rad u biblioteci;
- b) da posveti naročitu pažnju bibliotekama na selu i da nalazi forme rada u cilju privlačenja širokih narodnih masa knjizi i njenom popularisanju;
- v) da uspostavi tesne veze sa srodnim društvima u zemlji i inostranstvu u cilju uskladjivanja i razvoja stručnog rada.

Član 5.

Svoji cilj društvo postiže:

- a) godišnjim i periodičnim skupovima;
- b) redovnim sastancima na kojima će se podneti referati o savremenim problemima iz bibliotekarstva;
- v) izdavanjem stručnog časopisa i stručnih publikacija.

Članstvo i sredstva

Član 6.

Članovi društva su redovni i počasni.

Redovni članovi društva mogu biti punopravni građani FNRJ koji se interesuju za bibliotekarstvo i knjigu, i oni čiji je rad u tesnoj vezi sa bibliotekom, kada ih - na osnovu pismene prijave preporučene od dva člana društva - primi upravni odbor društva.

Počasni članovi društva mogu biti građani FNRJ i oni priznati strani bibliotekarski radbenici i naučni radnici, koje izabere godišnja skupština na predlog upravnog odbora.

./.

- 2 -

Član 7.

Član društva dužni su da rade na ostvarenju zadatka društva, da izvršuju odluke društvenih organa i da redovno plaćaju članarinu društva.

Upisnicu i članarinu određuje skupština društva. Počasni članovi su oslobođeni plaćanja članarine.

Član 8.

Članovi društva imaju aktivno i pasivno biračko pravo. Oni imaju pravo učešća u društvenom radu, kao i pravo da se koriste društvenim sretstvima za stručni rad.

Članovi društva dobijaju besplatno društveni časopis.

Član 9.

Članstvo prestaje:

- a) smrću,
- b) istupom,
- v) isključenjem.

Isključenje se po presudi Suda časti izriče iz važnih razloga, kao što su: gruba povreda pravila društva, beščasno delo, protivnarodni rad i slično, kao i kada član iz neopravdanih razloga ne plati članarinu za šest meseci.

Isključenje izriče skupština na predlog uprave društva. Do odluke o isključenju uprava može rešiti da se član suspenduje.

Član 10.

Sretstva društva su sledeća: upisnina ^{članarina} i prihodi od izdanja, predavanja i slično, subvencije, pokloni i zaveštanja.

Organi društva

Član 11.

Organi društva su:

- a) skupštine;
- b) upravni odbor;
- v) nadzorni odbor i
- g) sud časti.

Član 12.

Redovna godišnja skupština sastaje se svake godine u prvoj polovini maja. Njoj podnosi pismeni izveštaj upravni i nadzorni odbor o radu društva u protekloj godini. Skupština donosi odluke o izveštajima upravnog i nadzornog odbora, bira upravni i nadzorni odbor, bira sud časti, bira počasne članove, rešava o predlozima za izmenu i dopunu društvenih pravila, o upisnici i članskom ulogu, utvrđuje osnovne linije rada društva u narednoj godini, rešava o predlozima i žalbama podnetim upravi najdalje do 15 aprila.

Upravni odbor dužan je najkasnije dve nedelje pre sastanka skupštine obavestiti članove društva o njenom sazivu i saopštiti dnevni red. Skupština je punovažna sa brojem prisutnih članova, a odlučuje prostom većinom.

Član 13.

Redovnu skupštinu otvara predsednik društva, a u njegovom otustvu potpredsednik. Po izboru radnog predsedništva, skupštinu vodi radno predsedništvo.

Član 14.

Redovna skupština može rešavati i o predlozima i pitanjima koja nisu sadržana u objavljenom dnevnom redu, ako su na 8 dana unapred dostavljene upravnom odboru.

./.

Član 15.

Vanrednu skupštinu saziva upravni odbor prema ukazanoj potrebi ili na pismeno obrazloženi zahtev najmanje 20 članova. Na njoj se rešava samo o onim pitanjima radi kojih je sazvana. Njom rukovodi predsednik ili potpredsednik. Upravni odbor je dužan najkasnije 8 dana pre sastanka vanredne skupštine obavestiti članove društva o njenom sazivu i saopštiti dnevni red.

Član 16.

Upravni odbor čine: predsednik, dva potpredsednika, dva sekretara, blagajnik i tri člana.

Upravni odbor rukovodi društvenim redom, izvršuje odluke skupštine i donosi društveni poslovnik. Upravni odbor punovažno rešava ako su prisutne dve trećine članova. Predsednik saziva sednice odbora i predsedava im. Njega zamenjuje u svima dužnostima jedan od potpredsednika.

Član 17.

Sastanke društvenih sekcija saziva sekretar.

Član 18.

Nadzorni odbor sačinjavaju tri člana. On vrši nadzor nad celokupnim poslovanjem društva i o tome podnosi pismeni izveštaj skupštini. Članovi odbora biraju između sebe predsednika.

nadzornog

Član 19.

Sud časti sastoji se od tri člana ^{koji} između sebe biraju potpredsednika. Sud časti rešava o sporovima časti u okviru međučlanskih odnosa, bilo na zahtev zainteresovanih, bilo na zahtev upravnog odbora, kao i u slučajevima predviđenim članom 9, tačka v). Njegova se većanja i glesanja smatraju tajnim. Sud mora svoju odluku doneti pismeno u roku od 15 dana.

Članovi suda časti imaju svoje zamenike.

Prestanak društva

Član 20.

U slučaju prestanka društva imovina se predaje Narodnoj biblioteci u Beogradu, s tim da se preda društvu ili ustanovi koja bi bila osnovana sa istim ili sličnim ciljem kojim je osnovano Društvo bibliotekara. Ako se u roku od tri godine ne osnuje takvo društvo, celokupna imovina društva prelazi u vlasništvo Narodne biblioteke u Beogradu.

Član 21.

Ova su pravila primljena na skupštini društva1947 godine u Beogradu, a stupaju na snagu kada ih odobri nadležni organ državne uprave.

Sekretar,

Владимир Симичић

Predsednik,

Милуца Ђ. Ђокић

potpredsednici,

Ђуза Радовић

Članovi upravnog odbora

Решењем овог Министарства IV.бр.11510 од 10. I. 1940 године одобрено је оснивање и рад Друштва библиотекара Н.Р.Србије

.. / .

са седиштем у Београду, а са подручјем делатности на територији
целе Н.Р.Србије, по обим правилима.

Министарство унутрашњих послова Н.Р.Србије у Београду
дана 10 јануара 1948 године IV.бр.7151б. у Београду.

С.Ф.С.Н.

ДРУШТВО БИБЛИОТЕКАРА
Н. Р. СРБИЈЕ

Бр. 2

23-7 1948 год.
БЕОГРАД

Шеф отсека,

Јанко Срнин
Јанко Срнин /

Kornja / 2

СПИСАК ЧЛАНОВА "ДРУШТВА БИБЛИОТЕКАРА НР. СРБИЈЕ".

1) Поповић Александар	Управ.град.библ.	Градска библ.	Београд.
2) Милутиновић Над.	"	"	"
3) Ковачевић Над.	"	"	"
4) Мијатовић Деса	"	"	"
5) Јовановић Миодраг	"	"	"
6) Стојковић Добрила	"	"	"
7) Хајдуковић Аница	"	"	"
8) Максимовић Злата	"	"	"
9) Живанчевић Марија	"	"	"
10) Вукасовић Јелена	"	"	"
11) Зита Олга	"	"	"
12) Михајловић Вука	"	"	"
13) Милошевић Анка	"	Библ. VII реона	"
14) Гајић Ружа	"	Библ. V реона	"
15) Јовановић Анђелија	"	Библ. VI реона	"
16) Атанацковић Смила	"	Библ. I реона	"
17) Кововић Јелица	"	Библ. IV реона	"
18) Штековић Младен	"	Библ. Месног Синд. већа	"
19) Петровић Радмила	"	Библ. I реона	"
20) Ђукић Олга	"	Библ. II реона	"
21) Пајтовић Босиљка	"	Библ. II реона	"
22) Варга Ђвипа	"	Библ. II реона	"
23) Максимовић Иванка	"	Библ. IV реона	"
24) Бркић-Вукајловић Олга	"	Библ. Карабурма	"
25) Алексијевић Милица	"	"	Раковица
26) Поповић Надежда	"	Библ. V реона	Београд.
27) Поповић Јелена	"	Библ. V реона	"
28) Михајловић Васа	референт за библ. ИНО	"	"
29) Вељковић Бошко	пословођа	"Просвета".	"
30) Иваншевић Мирко	служб. Мин. опш. п.	Библиотека Друштва економиа Србије	"
31) Јасковић Младен	библ.	Матица	Нови Сад
32) Милачић Душан	управник	Народна библ.	Београд
33) Радовић Бузе	библ.	"	"
34) Ђитовић Влад.	"	"	"
35) Чолаковић Радмила	"	"	"
36) Михаиловић Јулмила	"	"	"
37) Милековић Јелица	"	"	"
38) Алексић Драгослав	мл. библ.	"	"
39) Шипковић Јулија	"	"	"
40) Поповић-Веселиновић Олга	проф.	"	"
41) Лисицић Божана	пр. мл. библ.	"	"
42) Јовановић Слободан	библ.	"	"
43) Пауновић Добрила	мл. библ.	"	"
44) Пилетић Иванка	библ.	"	"
45) Томић Миљана	мл. библ.	"	"
46) Пешић Миодраг	библ.	"	"
47) Кићовић Мираш	"	"	"
48) Поповић Вукосава	"	"	"
49) Вулић Станислав	"	"	"
50) Вучевић Видосава	учитељица	"	"
51) Иконић Ружа	мл. библ.	"	"
52) Радосић Љубица	"	"	"
53) Мијић Бошко	рефер. за библ.	Мин. прос. НРС.	"
54) Жежељ Андра	пом. нач. одељ. за народ. просв.	"	"
55) Томанд Миховил	библ.	Градска библ.	Панчево

-- 2 --				
56)	Зубковић Павле	библ.	Градска библиот.	Зрењанин
57)	Јовановић Милица	"	"	Вршац
58)	Херцег Јован	"	"	Сомбор
59)	Субашић Катина	"	Градска Народна библи.	Ср. Митровица
60)	Станојловић Иван	"	"	"
61)	Крстин Златица	припр. мл. библ.	"	Сента
62)	Борошић Божена	мл. библ.	Универз. библиот.	Кикинда
63)	Војиновић Милица	библ.	"	Београд
64)	Јанчијевић Мил.	мл. библ.	"	"
65)	Јанковић Јана	библ.	"	"
66)	Јовановић Дубинка	мл. библ.	"	"
67)	Југовић Вера	"	"	"
68)	Костић Станка	"	"	"
69)	Мишић Смиља	библ.	"	"
70)	Недељковић Драга	мл. библ.	"	"
71)	Поповић Милена	мл. библ.	"	"
72)	Поповић Олга	"	"	"
73)	Продановић Милица	управ. библ.	"	"
74)	Срећеновић Рад.	мл. библ.	"	"
75)	Стефановић Ирена	библ.	"	"
76)	Стјефановић Зага	мл. библ.	"	"
77)	Стојановић Софија	библ.	"	"
78)	Тупаковић Ружица	мл. библ.	"	"
79)	Јанковић Боса	мл. библ.	"	"
80)	Кутузова Олга	"	"	"
81)	Недељковић Душан	профес.	Универзитет	"
82)	Савић Павле	"	"	"
83)	Јаковљевић Стеван	ректор	"	"
84)	Потковак Никола	мл. библ.	Филозофски сем.	"
85)	Радичевић Милена	"	"	"
86)	Раловић Живорад	"	Универзитет	"
87)	Ибровић Милорад	проф.	"	"
88)	Мојашевић Миљан	"	Нем. семинар	"
89)	Самарџић Радван	библ.	Истор. сем.	"
90)	Кнежевић	нач. адм.	Универзитет	"
91)	Бошковић Јанко	нач. за ек. библ.	"	"
92)	Добровић Олга	мл. библ.	Комитет за књиг.	"
93)	Пујић Радолјка	мл. библ.	Семинар за лингв.	"
94)	Прикљмојевић Нера	библ.	Унив.	"
95)	Владимировић Рад.	мл. библ.	Мин. инд.	"
96)	Косановић Рад.	"	Универз. библиотека	"
97)	Милићевић Нада	"	"	"
98)	Ибровић Нада	"	Технички факултет	"
99)	Радолјковић Вида	"	"	"
100)	Бошковић Иванка	"	Унив. библиотека	"
101)	Дамњановић Страх.	"	"	"
102)	Миливојевић Љубица	"	Мин. инд.	"
103)	Живковић Милица	"	"	"
104)	Павловић Стана	мл. библ.	Универз. библиотека	"
105)	Бошковић Драгица	"	"	"
106)	Стаменковић Милица	"	Шумарски научни инст.	"
107)	Јовановић Војислав	начел.	Мин. спољ.	"
108)	Журжун Татјана	пом. нач.	"	"
109)	Вабаковић Михајло	архивист.	"	"
110)	Барић Меланија	библ.	"	"
111)	Равникар Дорија	"	"	"
112)	Перић Коенија	старији адм. манип.	"	"
113)	Винковић Миљан	лекар	"	Загреб
114)	Свјетов Иван	книговођа	Земаљ. прел. "Исток"	Пећ
115)	Музер Паула	библ.	"Борба"	Београд
116)	Бихалин Лиза	"	Уметн. музеј.	"
117)	Раловић Нена	мл. библ.	Универз. библиотека	"
118)	Маслеша Јела	библ.	"	"

-- 3 --

119)	Вујошевић Неда	библ.		Београд.
120)	Васић Вера	"	Савезна планска комис.	"
121)	Корда Марија	"	"	"
122)	Симић Милорад	в.д.упр.би- бл.	Правни фак.	"
123)	Стојановић Милица	мл.библ.	"	"
124)	Кнежевић Миливоје	"	"	"
125)	Недић Лесанка	"	"	"
126)	Вујанац Ирена	"	"	"
127)	Гудеца Душица	"	"	"
128)	Јовановић Динка	"	"	"
129)	Живадевић Анђелија	"	"	"
130)	Стојар Борђе	"	"	"
131)	Банковић Даринка	мл.библ.	"	"
132)	Благојевић Борисав	проф.	"	"
133)	Ловчевић Јован	"	"	"
134)	Радојковић Милош	"	"	"
135)	Јакович Драгослав	пред.Прав.ф.	"	"
136)	Катор Владимир	асист.	"	"
137)	Радовановић Милош	"	"	"
138)	Јанић Палежда	мл.библ.	Коларчев нар.универз.	"
139)	Антић Рада	"	Мин.инд.	"
140)	Ивановић Мара	"	"	"
141)	Милић Мирјана	"	"	Панчево
142)	Ђајлони Брна	"	Мин.грађев.	Београд
143)	Величковић Јелена	"	"	"
144)	Секулић Вера	п.мл.библ.	Универз.библиотека	"
145)	Кнежевић Колара	мл.библ.	"	"
146)	Договић Јанко	библ.	Пред.Владе ФНРЈ.	"
147)	Невадовић Јубица	"	"	"
148)	Томовић Загорка	"	"	"
149)	Тодоровић Босиљка	"	"	"
150)	Цијан Бланка	"	"	"
151)	Волчко Зиянка	"	"	"
152)	Лазаревић Јелена	мл.библ.	Универз.библ.	"
153)	Милутиновић Вера	"	"	"
154)	Илићкић Ксенија	тактил.	Народна библ.	"
155)	Прокић Олга	секр.	"	"
156)	Шимбадевић Катинка	мл.библ.	"	"
157)	Унчевећ Бошко	пом.служ.І.кл.	"	"
158)	Ђуричић Бождар	"	"	"
159)	Јовановић Зора	библ.	"	"
160)	Николић Радм.	мл.библ.	"	"
161)	Полужански Драг.	рефер.за библ.	Повер.за просв.А.П.Роје.	"
162)	Мрчарица Зага	мл.библ.	Народна библ.	"
163)	Марјановић Јово	проф.	"	"
164)	Глумач Дивна	"	"	"
165)	Русовац Јелена	"	"	"
166)	Ђорђевић Ксенија	"	"	"
167)	Вујин Библија	библ.	Град.нар.библ.	Бикинда
168)	Недин Марија	учитељ.	"	Илџ-Банат
169)	Резица Зорка гимназија	Колџичке месна гимназија	"	Срем, Митровица
170)	Књижница Народног фронта	"	"	Прна бара
171)	Народна књижница	"	"	Конак-Банат
172)	"	"	"	Сечањ
173)	Народна књижница	"	"	Јорковац
174)	Војнић Блашко	гр.библ.	Град.народ.библ.	Суботина
175)	Војнић Лиза	мл.библ.	"	Суботина
176)	Шулман Лили	мл.библ.	"	Суботина
177)	Васиљев Александ.	забав.	"	Конижа
178)	Лукић Бисенија	управ.	Библ.друштва за култ. СССР.	Београд
179)	Ошанин Јелена	мл.библ.	"	Београд
180)	Недић Владан	мл.библ.	"	Београд
181)	Дуракова Јуба	мл.библ.	"	Београд
182)	Миливојевић Дмит.	библ.	Градска нар.библ.	Кос.Митровица

-- 4 --

183) Везић Љубица			Чајетина Златибор
184) Школока књижица основне школе			Бела Црква
185) Костић Александар	библ.	Градска нар.библ.	Лековац
186) Фишчек Злата	чин.	Инвест.банка	Београд
187) Петрић Анђа			Београд
188) Васиљевић Милица	библ.	Мин.рада Србије	Београд
189) Јефтић Јулијана	мл.библ.	Универзитет	Београд
190) Строганова Марија			Београд
191) Вуковић Вера	чин.	Мин.пољопр.	Београд
192) Николић Драгослава	библ.	Месно сав.веће	Београд
193) Дрмончић Вера	мл.библ.	Мин.пољопр.	Београд
194) Милаковић Мара	библ.	Лист Рада	Београд
195) Савић Вера	библ.	Инст.за физику	Београд
196) Јовановић Љубица			Београд
197) Гајић Марија	библ.	Савезна контр.ком.	Београд
198) Димитријевић Вера	библ.	Планска Ком.Срб.	Београд
199) Теодоровић Бранка	библ.	Комитет за култ.и уметн.ФНРЈ	Београд
200) Черносубова Леонида	библ.	Мин.пољопр.	Београд
201) Раковић Милена	библ.	Виша педагошка шк.	Београд
202) Новаковић Богдан		Универс.библ.	Београд
203) Глишић Олга	пом.библ.	Библ.IV реона	Београд
204) Спасић Анђа	алм.ман.	Библ.Екон.фак.	Београд
205) Дамјанчевић Олга	чин.	Мин.пољопр.ФНРЈ	Београд
206) Вуковић Љубица	библ.	Екон.фак.	Београд
207) Петровић Ирина	библ.	IV реона	Београд
208) Бањенко Наталија	библ.	I реон.	Београд
209) Данчевић Радмила			Београд
210) Гајић Славка	студ.		Београд
211) Дојковић Јован	проф.	Патријарш.библ.	Београд
212) Народна књижица и читаоница			Неузина Банат
213) Гргић Александра	студ.		Београд

ДРУШТВО БИБЛИОТЕКАРА
Н. Р. С. Б. Ј.

Бр.

194. год.

БЕОГРАД